

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

MARK TWAIN

Print și cerșetor

Traducere de *Liliana Radu*

Prefață de *Lucian Pricop*

EDITURA CARTEX 2000

București

CUPRINS

<i>Povestea schimbului de roluri sociale</i> (Lucian Pricop).....	7
Nașterea prințului și a cerșetorului.....	23
Copilăria lui Tom.....	24
Întâlnirea lui Tom cu prințul.....	29
Încep necazurile prințului.....	36
Tom înălțat în rang.....	40
Tom învață.....	47
Primul ospăț regal al lui Tom.....	54
Sigiliul.....	58
Parada pe Tamisa.....	61
Chinurile prințului.....	64
La Guildhall.....	72
Prințul și salvatorul său.....	76
Dispariția prințului.....	86
„Regele a murit, trăiască regele“.....	90
Tom rege.....	101
Banchetul.....	111
Fu-Fu întâiul.....	113
Prințul și vagabonzii.....	123
Regele și țărani.....	129
Prințul și pustnicul.....	135
Hendon salvatorul.....	141
Victima trădării.....	145
Prințul în temniță.....	150
Evadarea.....	154

Hendon Hall.....	157
Renegat	164
În temniță.....	168
Sacrificiul.....	177
Spre Londra	180
Ascensiunea lui Tom.....	182
Procesiunea recunoașterii	184
Ziua încoronării	187
Regele Edward.....	198
Dreptate și răsplată	205

NAȘTEREA PRINȚULUI ȘI A CERȘETORULUI

În vechea cetate a Londrei, într-o zi de toamnă obișnuită, pe la jumătatea veacului al șaisprezecelea, veni pe lume un băiat în sărmana familie Canty, care nu-i dorise defel nașterea.

În aceeași zi un alt copil englez se născu, într-o familie bogată, purtând numele Tudor, care îi dorise din toată inima venirea pe lume. Întreaga Anglie îl dorea de asemeni. Atât de mult îl așteptase, îl dorise și se rugase Atotputernicului toată țara pentru el, încât acum că se născuse, lumea parcă își pierduse mințile de bucurie. Oameni care abia dacă se văzuseră vreodată se îmbrățișau, se sărutau și vărsau lacrimi de bucurie. Cu toții sărbătoreau: oameni însemnați sau sărmani, bogați și săraci, petrecură și dănuiră și cântară cu o vioașie de zile mari; și o ținură așa zile și nopți la rând. Ziua, Londra era o priveliște care îți bucura ochii, cu steagurile fluturând din fiecare balcon, de pe fiecare acoperiș, cu splendide parade străbătând străzile. Noaptea era de asemenea o desfătare să privești orașul, cu focuri mari de sărbătoare la fiecare răspântie, cu cetele de petrecăreți veselindu-se în jurul lor.

În toată Anglia nu se vorbea despre altceva decât despre noul-născut, Edward Tudor, Prinț de Wales, care – înfășat în mătăsuri și atlazuri – habar nu avea de toată această zarvă, de faptul că înalți lorzi și distinse doamne îl îngrijeau și îl vegheau și, de bună seamă, nu-i păsa.

Dar nimeni nu sufla o vorbă de celălalt copil, Tom Canty, înfășurat în bielele lui zdrențe, nimeni afară de familia lui de oameni sărmani al căror trai tocmai îl tulburase cu venirea sa pe lume.

COPILĂRIA LUI TOM

Să sărim peste niște ani.

Londra număra o mie cinci sute de ani și era un oraș mareț – pentru acele vremuri. Avea o sută de mii de locuitori – unii cred că de două ori pe atât. Străzile erau foarte înguste, întortocheate și murdare, în special în partea unde locuia Tom Canty, nu departe de Podul Londrei. Casele erau din lemn, cu al doilea cat ieșind strâmb din cel dintâi, iar al treilea cocoșându-se deasupra celui de-al doilea. Cu cât erau mai înalte, cu atât creșteau în lățime, cu schelăria de grinzi încrucișate, construite din zidărie solidă, apoi tencuite.

Bârnela erau vopsite în roșu, albastru ori negru, după gustul stăpânului casei, iar asta dădea caselor o înfățișare foarte pitorească. Ferestrele erau mici, cu ochiuri în formă de romb și se deschideau în afară, pe balamale, ca niște uși. Casa în care locuia tatăl lui Tom se afla la capătul unei mici fundături murdare, numită Curtea Gunoaielor, lângă Pudding Lane. Era mică, dărăpănată și prăpădită dar înțesată de o droaie de familii sărmene, bătute de soartă. Tribul lui Canty se înghesuia într-o odaie la catul al treilea. Mama și tatăl aveau un soi de pat fără saltea într-un ungher; dar Tom, bunică-sa și cele două surori ale sale, Bet și Nan, nu erau defel strâmtorați – aveau la îndemână podeaua toată și puteau să doarmă unde poșteau. Mai erau acolo rămășițele a vreo două pături și câteva grămăjoare de paie vechi și murdare, dar acestea nu puteau fi numite paturi, căci nu erau defel orânduite; erau înghesuite de-a valma într-un morman, dimineța, din care noaptea fiecare își lega ce socotea a-i fi de trebuință.

Bet și Nan aveau cincisprezece ani – erau gemene. Erau niște fete vesele dar nespălate, îmbrăcate în zdrențe și neștiutoare de nici unele. Mama lor era așijderea. Dar tatăl și bunica erau o pereche de diavoli în piele de om. Se îmbătau ori de câte ori se ivea prilejul, apoi se încăierau între ei sau cu oricine le ieșea în cale; înjurau și blestemau, fie beți, fie treji; John Canty era un tâlhar, iar mama sa o cerșetoare. Îi trimiteau pe copii la cerșit, dar nu izbutiseră să-i facă să fure. Printre nefericiții care locuiau aici se afla și un bătrân preot bun la suflet pe care Regele îl alungase din căminul său doar cu o pensie de câțiva gologani. Acesta obișnuia să ia copiii deoparte și să-i povățuiască în taină de bine. Părintele Andrew îl învătă pe Tom și din puțina latină pe care o știa; îl învătă să citească și să scrie; și ar fi făcut același lucru și pentru fete, dar acestea se temeau de batjocurile prietenelor lor, care n-ar fi putut îndura să le vadă căpătând asemenea ciudate deprinderi.

Întreaga Curte a Gunoaielor nu era decât un alt cuib la fel de ticălos ca și bordeiul familiei Canty. Beția, cearta și bătăile erau lucruri obișnuite acolo noapte de noapte. Capetele sparte erau ceva la fel de firești ca și foamea acolo. Cu toate acestea, micuțul Tom nu era nefericit. Ducea o viață grea, dar fără să bage de seamă asta. La fel trăiau toți băieții din Curtea Gunoaielor, așa că bănuia că așa trebuie să fie și altfel nu se poate. Când venea noaptea acasă cu mâna goală știa că mai întâi taică-său o să-l blesteme și o să-l snopească în bătaie și că apoi bunică-sa cea cumplită o s-o ia de la capăt și încă și mai rău; știa și că peste noapte mama sa, flămândă și ea, o să se furișeze până la el cu vreo firimitură sau vreo coajă pe care izbutise să o pună deoparte pentru el, răbdând ea însăși de foame, chiar dacă adesea bărbatul ei o prindea făptuind această trădare și o bătea crunt.

Nu, viața lui Tom părea destul de fericită, mai cu seamă vara. Nu cerșea decât atât cât să-și salveze pielea, căci legile împotriva cerșetoriei erau aspre, iar pedepsele grele; așa că își petrecea o bună parte din timp ascultând încântătoarele povești și legende ale părintelui Andrew despre uriași și zâne, pitici și duhuri și castele fermecate și nemaipomeniți împărați și prințese. Avea capul plin de aceste minunate istorisiri și în multe nopți, în timp ce zăcea în

întuneric în culcușul său sărăcăcios și respingător de paie, sleit de oboseală, flămând și plin de vânătași dureroase, dădea drumul închipuirii și curând uita durerea și suferința, visând că ducea o viață încântătoare de prinț răsfățat, într-un palat regal. Cu timpul ajunse să nutrească o dorință care nu-i dădea pace nici zi, nici noapte: aceea de a vedea un prinț adevărat cu ochii săi. Vorbi despre asta într-o zi cu câțiva dintre tovarășii săi de la Curtea Gunoaielor, dar ei își bătură joc de el și râseră atât de nemilos și disprețuitor, încât se mulțumii să-și păstreze pentru sine visul acesta.

Citea adesea vechile cărți ale preotului și îl ruga să-i explice și să-i spună mai multe. Încetul cu încetul visurile și lecturile sale îl schimbară. Oamenii din visurile sale erau atât de minunați, încât ajunse să fie nemulțumit de hainele sale ferfenițite și de mizeria în care trăia și să-și dorească să fie curat și mai bine îmbrăcat. Continuă să se joace în noroi totuși, și cu plăcere încă, dar în loc să se bălăcească în Tamisa doar ca să se amuze, el începu să descopere ceva nou în asta, căci așa putea să-și permită să se spele și să se curețe.

Tom era întotdeauna în stare să descopere ceva nou ce se întâmpla prin Maypole, în Cheapside și prin târguri; și din când în când el și tot restul Londrei aveau șansa de a vedea o paradă militară, când vreun nefericit personaj faimos era purtat prizonier spre Turn, pe apă sau pe uscat. Într-o zi de vară o văzu pe biata Anne Askew și alți trei oameni arși pe rugul din Smithfield și auzi un fost episcop rostind o predică nu prea interesantă pentru el. Totuși viața lui Tom era diversă și suficient de plăcută în general.

În cele din urmă lecturile și visările lui Tom despre viața princiară avură un efect atât de puternic asupra sa, încât începu să se comporte ca un prinț fără să-și dea seama. Vorba și purtările sale deveniră ciudat de ceremonioase și pline de curtenie, spre marea admirație și amuzamentul celor apropiați. Dar autoritatea lui Tom asupra acestor tineri începu să crească, acum, pe zi ce trecea; și cu vremea ajunse să fie privit cu respect, cu un fel de teamă plină de mirare, ca o ființă superioară. Părea să știe atât de multe! Și știa să facă și să spună lucruri atât de minunate! Mai mult, era atât de înțelept! Remarcile lui Tom și izbânzile lui au ajuns de la băieți la urechile părinților lor; iar aceștia, de asemeni,